

Správy

Maturitná skúška 2012 a Celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka ZŠ v školskom roku 2011/2012

V školskom roku 2011/2012 sa zrealizovala externá časť (EČ) a písomná forma internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS), ktorej sa zúčastnilo 59 465 maturantov zo 754 stredných škôl. Testy EČ MS vychádzali z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov pre jednotlivé predmety MS. Jedným z cieľov testov EČ MS bolo rozlíšiť výkony žiakov tak, aby mohli byť maturanti navzájom porovnávaní. Ďalším z cieľov testovania bolo zhodnotiť úroveň znalostí, zručností a kompetencií maturantov, ktoré sú vymedzené základnými pedagogickými dokumentmi.

Celkové priemerné úspešnosti v testoch EČ MS sa pohybovali v rozmedzí od 32,2 % (francúzsky jazyk úroveň B1) do 83,3 % (taliansky jazyk úroveň B1). Celkové priemerné úspešnosti z predmetov, ktoré písalo viac ako 200 žiakov, sa pohybovali od 42,9 % (nemecký jazyk úroveň B1) do 69,3 % (maďarský jazyk a literatúra).

Slovenský jazyk a literatúra

V testoch z vyučovacích jazykov, slovenského jazyka a slovenskej literatúry a matematiky boli významne úspešnejší žiaci gymnázií než žiaci stredných odborných škôl a konzervatórií. V teste zo slovenského jazyka a literatúry v oblasti čítania s porozumením (66,4 %) žiaci na veľmi dobrej úrovni preukázali kompetenciu vytvoriť logický úsudok z informácií, ktoré sú v texte explicitne vyjadrené. Úlohy vyžadujúce spracovanie implicitných informácií na základe medzitextového prepojenia a dedukcie boli riešené s nižšou priemernou úspešnosťou. Nesúvislý text a úlohy k nemu zvládli žiaci s priemernou úspešnosťou. V jazykovej zložke (55 %) žiaci dosiahli najvyššiu priemernú úspešnosť v úlohách z lexikológie (72,3 %) – určovanie významu slova v kontexte, synonymá, antonymá. Naopak, nižšiu priemernú úspešnosť mali pri úlohách zo zvukovej stránky jazyka (35,3 %) a z morfológie (44,6 %) – určovanie slovného druhu, gramatických kategórií a stupňovanie prísloviek. Literárna zložka (46,4 %) bola pre žiakov najťažšou časťou testu. Pomerne dobre sa orientovali v literárno-historickej a literárno-vednej terminológii (60,6 %), nízku priemernú úspešnosť preukázali pri práci s umeleckými jazykovými prostriedkami (39,3 %). Z porovnania priemernej úspešnosti žiakov v teste zo SJL v rokoch 2009 až 2012 z pohľadu zriaďovateľa môžeme skonštatovať, že najvyššiu priemernú úspešnosť dosiahli za sledované obdobie žiaci cirkevných škôl, najnižšiu žiaci súkromných škôl.

Cudzie jazyky

V školskom roku 2011/2012 v zmysle novely vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách platnej od 1. 9. 2011 všetci žiaci gymnázií maturovali z povinného cudzieho jazyka na úrovni B2. Žiaci SOŠ a konzervatórií si úroveň povinného cudzieho jazyka mohli zvoliť. Úroveň B2 si zvolilo iba 1,3 % žiakov zo SOŠ a konzervatórií. Oproti minulým rokom sa výrazne zvýšil podiel maturantov, ktorí dosiahli v testoch z anglického jazyka (AJ) úroveň B2 a nemeckého jazyka (NJ) úroveň B2 priemernú úspešnosť nižšiu ako 33%.

V teste z AJ úroveň B2 dosiahli žiaci najvyššiu priemernú úspešnosť v čítaní s porozumením (57,6 %), pričom najväčšie ťažkosti im spôsobovalo priradovanie viet do kontextu, najviac sa im darilo pri určovaní správnosti a nesprávosti výrokov a vyhľadávaní špecifických informácií v texte. Nižšiu priemernú úspešnosť (55,8 %) dosiahli v počúvaní s porozumením, kde mali problémy s úlohami založenými na veľmi podobnej výslovnosti slov. Najnižšiu úspešnosť dosiahli v gramatike a lexike (52,7 %), kde boli žiaci menej úspešní pri dopĺňaní slov do kontextu. Výraznejšie rozdiely v priemernej úspešnosti v testovaných oblastiach boli zaznamenané v teste z AJ úroveň B1: najvyššia priemerná úspešnosť v počúvaní s porozumením (58,7 %), nižšia v čítaní s porozumením (47,0 %) a najnižšia priemerná úspešnosť bola dosiahnutá v gramatike a lexike (39,4 %).

V teste z NJ úroveň B2 bola najvyššia priemerná úspešnosť dosiahnutá v gramatike a lexike (48,6 %), kde žiakom spôsobovali ťažkosti spojky a úlohy s náročnejšou slovnou zásobou a kontextom. Nižšiu úspešnosť dosiahli žiaci v počúvaní s porozumením (47,8 %), kde mali problémy s úlohou na doplnenie požadovanej lexikálnej jednotky do zhrnutia textu. Najnižšia úspešnosť bola dosiahnutá v čítaní s porozumením (37,8 %), žiaci boli úspešnejší v úlohách na identifikovanie základných informácií, problém mali s úlohami vyžadujúcimi náročnejšie myšlienkové operácie. V teste z NJ úroveň B1 žiaci dosiahli najvyššiu priemernú úspešnosť v počúvaní s porozumením (48,0 %), nižšiu v gramatike (42,6 %) a najnižšiu zhodne s úrovňou B2 v čítaní s porozumením (38,2 %).

V PFIČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov dosiahli žiaci výsledky porovnateľné s výsledkami EČ MS.

Matematika

V teste EČ z matematiky bola priemerná úspešnosť žiakov 50,8 %. Žiaci oboch druhov škôl boli najúspešnejší v oblastiach základy matematiky a kombinatorika, pravdepodobnosť a štatistika. Najnižšiu priemernú úspešnosť dosiahli v stereometrii. Najväčšie rozdiely v priemernej úspešnosti žiakov gymnázií a stredných odborných škôl sme zaznamenali v úlohách zameraných na grafy

a vlastnosti funkcií a v úlohách zameraných na využitie analytickej geometrie v planimetrii. Z porovnania priemernej úspešnosti v testoch z MAT v rokoch 2009 – 2012 z pohľadu zriaďovateľa môžeme zhodnotiť, že v posledných rokoch sa rozdiely medzi priemernými úspešnosťami žiakov škôl jednotlivých zriaďovateľov postupne znižujú.

Na základe údajov z meraní realizovaných v rámci EČ MS v rokoch 2006 až 2012 vieme rozoznať určité tendencie žiakov pri výbere maturitných predmetov a úrovní. Dlhodobou pozorovanou skutočnosťou je, že AJ je preferovaným cudzím jazykom. Medziročne narástol podiel maturantov z AJ zo 68,6 % na 74,0 %. Záujem o maturitu z ďalších cudzích jazykov klesá (s výnimkou ruského jazyka). Počet žiakov, ktorí maturujú z matematiky, tiež klesá. Zaujímavé však je, že ide predovšetkým o pokles počtu gymnazistov maturujúcich z MAT, pričom podiel maturantov z MAT zo SOŠ v sledovanom období rokov 2009 – 2012 rastie. Podrobné analýzy výsledkov EČ a PFIČ MS v školskom roku 2011/2012 z jednotlivých predmetov sú obsahom predmetových správ, ktoré NÚCEM zverejňuje na svojej webovej stránke www.nucem.sk.

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) je zodpovedný v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej iba školský zákon) za prípravu a odborné zabezpečenie externého testovania žiakov základných škôl. V školskom roku 2011/2012 realizoval po štvrtýkrát v poradí už **desiate celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka základných škôl (ZŠ) pod názvom Testovanie 9 (T9)**.

Celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka ZŠ je sumatívne hodnotenie žiakov na výstupe zo stupňa ISCED 2, ktoré sa realizuje prostredníctvom centrálne zadaných štandardizovaných testov. Testovanie 9 má ambíciu byť objektívnym nástrojom na meranie a porovnávanie výkonov jednotlivých žiakov a škôl. Cieľom testovania je porovnať výkony žiakov v testovaných predmetoch a na základe výsledkov žiakov poskytnúť spätnú väzbu školám o ich úrovni v porovnaní s ostatnými školami na Slovensku. Cieľ testovania určuje aj celkové nastavenie, druh, špecifikáciu testov (rozlišovací, normatívny test, NR test) a metodiku hodnotenia. Výsledky testovania, ktoré rozlišujú žiakov podľa ich výkonov, majú rozhodujúci význam pri prijímaní žiakov na stredné školy. V zmysle školského zákona sú výsledky Testovania 9 jedným z kritérií prijatia žiakov na stredné školy.

Dňa 14. marca 2012 sa celoslovenského testovania žiakov 9. ročníka ZŠ zúčastnilo celkovo 43 513 žiakov z 1 449 základných škôl. Žiaci boli testovaní z predmetov matematika, slovenský jazyk a literatúra, maďarský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra a ukrajinský jazyk a literatúra. Testy písalo 40 604 žiakov z 1 310 škôl s vyučovacím jazykom slovenským,

2 874 žiakov zo 124 škôl s vyučovacím jazykom maďarským a 35 žiakov z 3 škôl s vyučovacím jazykom ukrajinským. Testovania sa zúčastnilo aj 2 431 žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Výsledky žiakov 9. ročníka ZŠ v testovaných predmetoch

Test z matematiky

Test z matematiky riešilo 43 485 žiakov, priemerná úspešnosť testu bola 57,5 %. Chlapci riešili test s úspešnosťou 57,3 % a dievčatá s úspešnosťou 57,8 %, pričom tento rozdiel nebol vecne významný. To znamená, že chlapci i dievčatá dosahujú v matematike porovnateľné výkony.

Test zo slovenského jazyka a literatúry

Test zo slovenského jazyka a literatúry písalo 40 633 žiakov, priemerná úspešnosť žiakov v teste bola 54,5 %. Chlapci riešili test s úspešnosťou 52,0 % a dievčatá s úspešnosťou 57,0 %, pričom tento rozdiel nebol vecne významný.

Test z maďarského jazyka a literatúry

Test z maďarského jazyka a literatúry písalo 2 862 žiakov, priemerná úspešnosť žiakov v teste bola 56,4 %. Chlapci riešili test s úspešnosťou 54,1 % a dievčatá s úspešnosťou 59,0 %. Rozdiel medzi priemernými úspešnosťami chlapcov a dievčat sa štatisticky potvrdil v prospech dievčat avšak nebol vecne významný.

Test zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Test zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry písalo 2 862 žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským. Priemerná úspešnosť žiakov v teste bola 59,4 %. Chlapci riešili test s úspešnosťou 56,7 % a dievčatá s úspešnosťou 62,3 %, pričom rozdiel medzi priemernými úspešnosťami chlapcov a dievčat nebol vecne významný.

Test zo ukrajinského jazyka a literatúry

Test z ukrajinského jazyka a literatúry písalo 35 žiakov, ich priemerná úspešnosť v teste bola 73,1 %.

Žiaci s úspešnosťou 90 % a viac

V školskom roku 2011/2012 dosiahlo 1,8 % žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským a 2,0 % žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským v každom predmete samostatne úspešnosť najmenej 90 %. Rozhodnutie o prijatí týchto žiakov na štúdium na strednej škole bez prijímacej skúšky je v kompetencii riaditeľa strednej školy.

Výsledky škôl T9-2012

Výsledky škôl z T9-2012 sú zverejnené na novom portáli VÝSLEDKY 2012 na internetovej stránke <http://dataportal.nucem.sk/vysledky/>. Aplikácia umožňuje školám vytvoriť vlastný prehľad výsledkov T9-2012 formou tabuľky. Tabuľka obsahuje všetky zúčastnené školy z výberu podľa ponúkaných filtrov

– zriaďovateľ školy, vyučovací jazyk školy a testovaný predmet. V rámci tabuľky je možné usporiadať vybrané školy podľa každého z ponúkaných údajov, napríklad podľa úspešnosti, vzostupne alebo zostupne. Po kliknutí na akúkoľvek školu sa zobrazia základné údaje o škole a tiež výsledky danej školy zo všetkých testovaných predmetov T9-2012. V tabuľke sú okrem iných údajov zverejnené aj informácie o počte žiakov so zdravotným znevýhodnením a priemerných známkach školy za jednotlivé testované predmety.

Zistenia z didaktických analýz

Z hľadiska didaktickej analýzy sa v teste z matematiky preukázalo, že žiaci pri výstupe zo ZŠ nemajú osvojené základné učivo z geometrie, z kombinatoriky, pravdepodobnosti a štatistiky do takej hĺbky, aby ho vedeli efektívne použiť v úlohách s vyššou kognitívnou náročnosťou. Najslabšie výsledky dosiahli žiaci v geometrii a v kombinatorike. Viacerí žiaci 9. ročníka ZŠ majú nedostatočne rozvinutú priestorovú predstavivosť, nedokážu rozložiť zložené geometrické útvary na jednoduchšie, absentuje u nich schopnosť naplánovať si stratégiu riešenia úlohy.

V teste zo slovenského jazyka a literatúry žiaci zvládli nové typy úloh zamerané na čítanie s porozumením, preukázali na dobrej úrovni zručnosť vo vyhľadávaní informácií z rôznych prameňov – žiaci dokázali, že ich kompetencie v práci s textom sa v mnohých ohľadoch zvýšili. Dokázali vyhľadať, pomenovať a označiť žiadané informácie v súvislom i nesúvislom, v umeleckom i vecnom texte a niektoré z nich aj ďalej spracúvať. V úlohách vyžadujúcich vyšší stupeň kompetencií spracovania známych i neznámych poznatkov mali žiaci ťažkosti s uplatnením schopnosti porozumieť zmyslu obsahu celého textu. Viacerí nedokázali spracovať informácie v niektorých textoch, roztriediť ich na podstatné a nepodstatné a zaujať k nim stanovisko, avšak niektorí žiaci nedokázali vykonať ani selekciu informácií, aby ich následne mohli využiť. Pomerne nízku úroveň dosiahli žiaci pri zvládaní úloh zameraných na uplatnenie jazykových pravidiel v bežných komunikačných situáciách.

NÚCEM plánuje aj naďalej zachovať v procese testovania zavedené postupy a zároveň hľadať ďalšie kroky, ktoré by prispeli k jeho vyššej efektívnosti a objektívnosti. Súčasne očakávame, že aj ďalšie zúčastnené strany, školy a ich zriaďovatelia, zaujmú profesionálny prístup k Testovaniu 9. NÚCEM každoročne pristúpi k vyhodnoteniu zavedených opatrení a zistenia poskytne Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu, Štátnej školskej inšpekcii, krajským školským úradom a zriaďovateľom škôl.

Čitateľ nájde podrobnejšie informácie v nasledujúcom texte: Brestovská, K., Danková, J. a i. *Správa o priebehu a výsledkoch externej časti a písomnej*

formy internej časti maturitnej skúšky v školskom roku 2011/2012. Zostavil M. Repovský. Bratislava: NÚCEM, 2012.

Alžbeta Palacková, Miroslava Mišová, Eva Polgáryová